

Bomen, kinderen en cultureel erfgoed

'In *De Begraafplaats* las ik het artikel over de Boomfeestdag op 14 maart,' mailt Jan Koops, voorzitter van Stichting Begraafplaatsen Oosterwolde & Fochteloo (SBOF) aan de redactie. 'Wellicht aardig om te melden dat wij daar in elk geval invulling aan geven.' Daar wilden wij meer van weten. Een oude treurbeuk stond centraal in Oosterwolde, plus de buurkinderen van de basisschool.

Op begraafplaats Prandingahof in Oosterwolde (Friesland) staat een monumentale treurbeuk. Zijn takken reiken over meerdere rijen graven heen. 'Tijdens de lichtjesavonden die wij organiseren wordt de boom prachtig uitgelicht,' schrijft Jan Koops. 'De treurbeuk is waarschijnlijk als jong boompje geplant bij de opening van de begraafplaats in 1889 en is dus ongeveer 140 jaar oud. Hoewel de beuk nog in goede conditie is – wij laten hem periodiek checken en volgens de deskundigen kan hij nog een behoorlijk aantal jaren mee – opperde een bestuurslid vorig jaar dat het wellicht verstandig is om alvast over een opvolger na te denken.'

Zo gezegd, zo gedaan. 'In overleg met een erfgoedhovenier hebben we een

nieuwe boom, als opvolger van de treurbeuk, opgenomen in het masterplan voor de begraafplaats. Op de Boomplantdag dit jaar op 14 maart is de boom geplant met behulp van enkele kinderen van de openbare basisschool De Toekan.' De begraafplaats ligt direct naast de school. 'De kinderen hadden een persoonlijke wens op een briefje geschreven en die onder de boom mee geplant. Een oud doopritueel met appelcider completeerde de ceremonie.' Later zal om de boom nog een bankje worden geplaatst.

■ Stellingwerfs

Het planten van de boom op 14 maart was de aftrap van het erfgoedproject 'De Begraafplaats' van De Toekan, schrijft

Persoonlijke wensen van de kinderen werden mee geplant met de nieuwe boom. Foto: FotoTekst.nl

De oude treurbeuk. Foto: Jan Koops

Koops verder. 'De school staat bekend om de ruime aandacht die aan het culturele erfgoed van het dorp en de omgeving wordt gegeven.'

Uit de hoogste drie groepen van de school werden 28 kinderen geselecteerd, die van Koops een rondleiding kregen langs een groot aantal bijzondere punten op de begraafplaats. De kinderen mochten na afloop aangeven welk onderdeel van de rondleiding hen had aangesproken en vervolgens werden er veertien groepjes van twee kinderen geformeerd, elk duo kreeg een onderwerp toebedeeld.

Onderwerpen waar de kinderen uit konden kiezen: grafsymboliek, grafpoëzie, het oudste graf, de oude treurbeuk (uiteraard), graftrommels, het oorlogsgraf, de urnenmuur, het strooiveld, diverse talen op de monumenten. Koops: 'Er is bijvoorbeeld een graf met een Maleise tekst, er wonen veel Molukkers in Oosterwolde.'

Verder vind je Fries op grafstenen, maar ook Stellingswerfs, een Zuidoost-Friese streektaal.' Bijzondere personen ('er ligt een kinderboekenschrijver op de begraafplaats'), het toegangshek ('met veel symboliek'), het publicatiebord, de Spaanse griep ('we hebben een graf van een meisje dat exact 100 jaar geleden op haar 20ste verjaardag is bezweken'). In de regionale *Nieuwe Ooststellingwerper*, die aandacht besteedde aan de dag, vertelde Koops: "Mensen hebben vaak geen idee wat er allemaal te vertellen valt en hoeveel geschiedenis er op de begraafplaats te vinden is. Ik noem het ook wel het stenen archief van het dorp. Onlangs zijn we op onze website gestart met een serie 'portretten' van mensen die op één van onze begraafplaatsen begraven liggen. Dat soort verhalen en rondleidingen kan ook voor kinderen de begraafplaats wat uit de taboesfeer halen. Daar is dit

erfgoedproject ook uitermate geschikt voor."

■ Drempelverlagend

Samen gaven de 28 kinderen een rondleiding over begraafplaats Prandingahof voor de rest van de kinderen. Op 3 april werd een proefrondleiding gehouden en op 12 april was het dan echt zover. 'De 28 kinderen stelden zich op bij de diverse stopplaatsen van de rondleiding en vanuit school gingen groepjes van acht of negen kinderen, onder begeleiding van een leerkracht, volgens een rooster naar één van de veertien haltes op de route. Iedere groep had een eigen route die op een plattegrond was aangegeven, zodat elke groep alle haltes van de rondleiding langsging.' 'De inhoudelijke kennis hadden de rondleiders onder andere van mij gekregen tijdens de uitgebreide rondleiding die ik hen had gegeven. Zelf hebben ze aanvul-

lende informatie gezocht. Bij het graf van meester Noordhof, die hoofd is geweest op De Toekan, werd een prachtig verhaal verteld.'

'Het was voor ons, de Stichting, een bijzondere ervaring om zoveel kinderen op de begraafplaats te hebben die door hun klasgenootjes uitleg kregen over de bijzonderheden. Dit werkt drempelverlagend en zorgt dat het taboe van de dood en de begraafplaats wordt doorbroken. De kinderen waren vrij om wel of niet mee te doen aan dit project en enkele kinderen kozen er voor, soms vanwege recente ervaringen rondom de dood, om op school te blijven. Anderen herkenden op de gedenkzuil bij het strooiveldje of op de urnenmuur de naam van hun opa of oma. De school heeft aangegeven belangstelling te hebben om dit project over enkele jaren met de kinderen die dán in de hoogste groepen zitten, te herhalen.' ■